

Evaluatie van de afgraving van het Paardenschor als natuurcompensatie voor de werken aan het Deurganckdok

Nummer : IN.A.2004.105
Datum : 19 juli 2004
Auteurs: Erika Van den Bergh, Ralf Gyselings & Geert Spanoghe
Vragen naar: Erika Van den Bergh
geadresseerde : Dhr. Ir. Leo Meyvis
Afdeling : AWZ afdeling Zeeschelde
Copernicuslaan 1 bus 13
2018 Antwerpen
Datum aanvraag : juli - 2004
Referentie aanvrager:
Aantal pagina's: 4

1. Situering:

De afbakeningen van de Waaslandhaven (K.B. 7/11/78) en van het Vogelrichtlijngebied (79/409/EEG) 3.6 “Schorren en polders van de Beneden Schelde” (B.V.E. 17/10/88) vallen grotendeels samen. De schorren en slikken in het gebied behoren eveneens tot het habitatrichtlijngebied (92/43/EEG) ‘Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent’ (B.V.E 14/2/96). De ontwikkeling en uitbouw van de haven (in casu het uitgraven van het Verrebroek- en Deurganckdok) tast deze beschermingsmaatregelen aan waardoor artikel 6 van de Habitatrichtlijn van kracht wordt. Het Validatiedecreet (VL.R. 14/12/2002) en de resolutie van het Vlaams Parlement van 20/2/2002 vangen deze aantasting van het Natura 2000 netwerk op. Enerzijds verzekert het Validatiedecreet o.a. het afleveren van de bouwvergunningen voor de geplande compensatiemaatregelen, anderzijds vorderde de resolutie van de Vlaamse regering een uitvoeringsbesluit omtrent de uitwerking van de compensatieplicht in het Linkerscheldeoevergebied: het gelijktijdigheidsprincipe, compensatie voor het historisch passief, het oprichten van een beheerscommissie voor de begeleiding van de compensaties, een opvangregeling voor het geval de compensatiemaatregelen niet tijdig kunnen uitgevoerd worden en evaluatie en bijsturing van de compensatiemaatregelen op basis van monitoring.

De uitvoering van de natuurcompensaties gebeurt volgens het gelijktijdigheidsprincipe: door een compensatie matrix is elke maatregel gekoppeld aan specifieke bouwvergunningen van de uitvoeringswerken voor het Deurganckdok. Constructiewerken kunnen enkel van start gaan als de corresponderende compensatiemaatregel uitgevoerd of opgestart werd. Het afgraven van het Paardenschor werd voorgesteld als compensatie voor vernietiging van slik en schor gebied bij de opening van het Deurganckdok en is gekoppeld aan bouwvergunning B.

2. Projectbeschrijving

Het project staat beschreven in bijlage 5 van het Validatiedecreet en in het MER (Belconsulting 2000): Streefbeeld is een actief slik en schor langs de Schelde en aansluitend bij het Schor Oude Doel waarmee het één beheersentiteit zal vormen. Het gebied wordt afgegraven met een rivierwaartse helling van 0,18%, op een hoogte van 5mTAW aan dijkzijde en 4,5 TAW aan de rivierzijde. Door aanslibbing vanuit de Schelde zal zich een brak schor ontwikkelen in aansluiting op het Schor van Ouden Doel. De eigenlijke inrichting van het gebied gebeurt aldus volledig door de rivier.

Uit te voeren werken:

- Aanleg aan een nieuwe dijk op Sigmahoogte (11m TAW) landwaarts van het gebied.
- Afgraven van het oorspronkelijke Paardeschor over een oppervlakte van 10,25
- Verwijderen van de oude Schelddijk

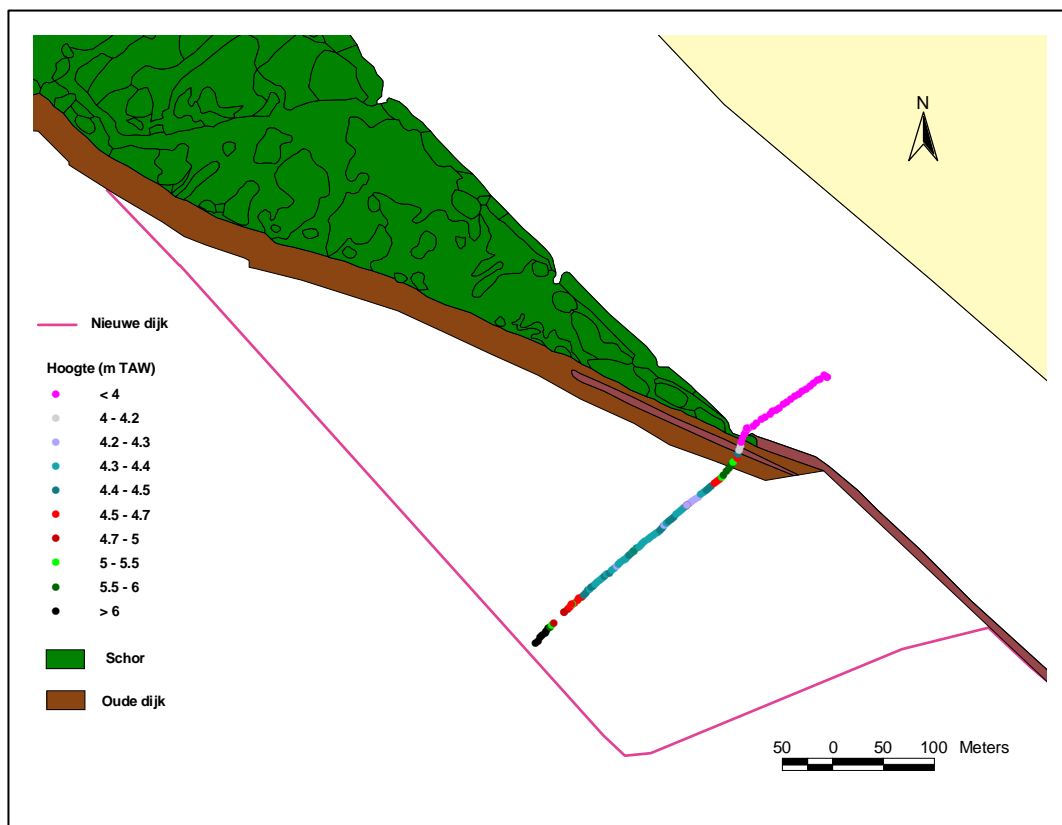
3. Huidige situatie

De werken werden beëindigd in mei 2004. De nieuwe dijk is afgewerkt, de oude afgegraven en het tussenliggende gebied werd afgegraven tot rond de 4,5 m TAW (figuur 1).

Het IN had reeds twee monitoring plots voor macrobenthosbemonstering liggen op het slik voor het ontpolderde gebied. In maart 2003 werden op die plots sedimentatie-erosieplots geplaatst om de morfologische veranderingen voor en na de ontpoldering op te volgen. Na de dijkdoorbraak in mei 2004 werden langs dezelfde raai drie sedimentatie/erosieplots bijgezet en werd een profiel van de bodemhoogte opgemeten (figuur 2). Sinds juni 2004 wordt maandelijks de sedimentatie/erosie gemeten en worden sediment, chlorophyll a en macrobenthos stalen genomen om geomorfologische evoluties en kolonisatie door phytobenthos en macrobenthos op te volgen. Reeds bij de eerste bemonstering bleken *Corophium volutator* en *Nereis diversicolor* op het slik aanwezig te zijn. Uit de volgende bemonsteringen moet echter nog blijken of het om kolonisatie gaat of om dieren die meekwamen met het Scheldewater dat tijdens de werken op het gebied gepompt werd.

Figuur 1. Het afgegraven Paardenschor, mei 2004.

Figuur 2: profiel langsheen een raai loodrecht op de nieuwe dijk van het Paardenschor, mei 2004

4. Evaluatie van de werken

Uit de overzichtsfoto en het profiel blijkt dat het oorspronkelijk opzet, nl. afgraven met een rivierwaartse helling tussen 5 en 4,5m min of meer gerealiseerd werd. De gemiddelde hoogte is weliswaar iets lager dan 4,5m TAW, er is niet duidelijk een rivierwaartse helling en er zijn nog kleine restanten van het oude dijklichaam. Echter de gerealiseerde werken beantwoorden aan de vooropgezette doelstelling: het creëren van een goede uitgangssituatie voor de autonome ontwikkeling

van een functioneel slik- en schorgebied. Deze ontwikkeling zal verder gemonitord worden door het Instituut voor Natuurbehoud.

5. Toekomstig beheer

De bedoeling is dat het Paardenschor één beheersentiteit vormt met het Schor Ouden Doel. Aangezien de werken beëindigd zijn en naar behoren uitgevoerd werden kan het beheer van het Paardenschor overgedragen worden aan de beheerders van het Schor Ouden Doel. Zolang het gebied echter volop in ontwikkeling is niets doen de enige toegelaten beheersvorm. Ook voor wetenschappelijke doeleinden is dit veruit de beste optie om er maximaal uit te leren. Het monitoringprogramma van het IN zal nauwgezet de ontwikkeling en functionaliteit van het nieuwe getijdengebied opvolgen. Indien het wenselijk is om in te grijpen in het gebied zal dat blijken uit de monitoringresultaten en zal het IN hierover advies verlenen aan de beheerders.